پیش‌گفتار

اشارات راهبردی به‌منظور تحقق سلامت همه‌جانبه جامعه و آحاد آن*

سلامت همه‌جانبه (**جسمی؛ معنوی؛ روانی و اجتماعی**) از حقوق اساسی مردم به شمار می‌رود و تمامی تلاش‌ها و اقدامات لازم، باید در جهت تأمین، حفظ و ارتقای سلامت همه جانبه جامعه و آحاد مردم به‌کار گرفته شود.

در معارف اسلامی، منابع و اسناد راهبردی نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران، بر اهمیت و نقش سلامت، تأکید بسیار شده است. پیامبر اکرم (ص) فرموده‌اند: «نعمتان مکفورتان الامن و العافیه» (بحارالانوار، ج ۱۸، ص ۷۱۰). مقام معظم رهبری فرموده‌اند: «سلامت‌محور همه چیز حتی عروج انسان است و هر انسانی حتی اگر در عرصه معنویت بخواهد رشد کند باید فرد سالمی باشد»؛ همچنین فرموده‌اند: «مسئله سلامت، جزو مسائل درجه یک هر کشوری است، یعنی اگر ما دو سه مسئله درجه یک را بخواهیم کنار هم بگذاریم، بلاشک یکی از آنها مسئله سلامت و بهداشت و درمان است. اگر در کار نگاه تخصصی و عالمانه نباشد، دچار مشکل خواهد شد؛ یعنی یا موازی‌کاری می‌شود یا کار غلط انجام می‌گیرد؛ بنابراین باید نگاه عالمانه در آن وجود داشته باشد و این هم جز با حضور پزشکان و استادان و مانند اینها امکان‌پذیر نیست (گزیده‌ای از بیانات در دیدار اعضای مجمع خیرین سلامت کشور ۱۳۹۱/۱۰/۱۱)». براساس دیدگاه‌های نورانی معظم له و تلاش خبرگان، سند سیاست‌های کلی سلامت تدوین و در سال ۱۳۹۳ توسط معظم‌له ابلاغ شده است.

به منظور تأمین، حفظ و ارتقای سلامت همه‌جانبه (جسمی؛ معنوی؛ روانی و اجتماعی) و عادلانه جامعه و آحاد مردم، باید از دانش، آگاهی و تجربیات خبرگان سلامت، به درستی استفاده کرد.

لزوم اجماع همگانی در مفهوم سلامت

در بسیاری از سطوح جامعه، حتی در بین صاحبان حرفه پزشکی، همیشه برداشت و تلقی درست و کاملی از مفهوم سلامت همه‌جانبه جامعه وجود ندارد، در نتیجه گاه، نعمت بزرگ سلامت را با جزء کوچکی از آن، یعنی «درمان» و متأسفانه در بسیاری اوقات «کلیت سلامت» را با «پزشکی»، مترادف می‌دانند. سازمان جهانی بهداشت از ده‌ها سال قبل برای اصلاح این سوء تفاهم و برداشت غلط از واژه «سلامت» تلاش کرده و حتی توصیه می‌کند، سلامت را «مدیکالیزه» (پزشکی زده) نکنیم. درحقیقت پزشکان و صاحبان حرف علوم پزشکی، باید خود را مسئول تأمین، حفظ و ارتقای سلامت همه‌جانبه و عادلانه جامعه و افراد آن دانسته، پاسخگو باشند.

لزوم حضور صاحبنظران حوزه سلامت در مراجع تصمیم‌گیری کلان سلامت

لازم است صاحبنظران و خبرگان ذی‌صلاح سلامت همه‌جانبه جامعه (نه فقط درمان)، در همه ارکان، از جمله ترکیب اصلی شورای‌عالی انقلاب فرهنگی و ساختارهای اصلی مرتبط با آن عضویت و فعالیت مؤثر داشته باشند.

اهتمام به اصلاح نواقص ساختاری و سیاست‌گذاری

ازآنجا که موضوع سلامت همه جانبه جامعه و آحاد آن، اهمیتی معادل موضوع امنیت دارد، تأمین، حفظ و ارتقای آن از اصلی‌ترین و اولویت‌دارترین وظایف نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران و دولت کریمه است. بر مسئولان و نهادهای سیاست‌گذاری راهبردی، فرض است، نسبت به اصلاح نواقص ساختاری و سیاست‌گذاری (در نقشه جامع علمی کشور، نقشه مهندسی فرهنگی کشور، و سایر مصوبات و مستندات شورای‌عالی انقلاب فرهنگی و سایر اسناد راهبردی مرتبط)، بصورت عاجل اهتمام و نسبت به جبران نقیصه‌های موجود تدابیر نافذی اتخاذ کنند.

تأکید بر تداوم و تعمیق ادغام آموزش و پژوهش علوم پزشکی در عرصه مراقبت‌ها و خدمات بهداشت و درمان (شبکه بهداشتی درمانی کشور)

در این راستا، به‌عنوان اولین اقدام، تشکیل «ستاد سلامت» در شورای‌عالی انقلاب فرهنگی، حداقل هم‌عرض با ستادهای موجود فعلی، با ترکیب و مدیریت افراد خبره در سلامت همه‌جانبه و عادلانه جامعه پیشنهاد می‌شود. در مقابل این راهبرد اساسی، طرح هرنوع مطالب، توصیه‌ها و اقداماتی که با اصل ادغام و یک‌پارچگی نظام سلامت در تضاد است و ممکن است باعث تضعیف دستاورد بزرگ نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران، یعنی «ادغام آموزش و پژوهش در عرصه ارائه مراقبت‌ها و خدمات سلامت»، شود، نه به صلاح است و نه توصیه می‌شود. چنانچه لازم باشد ساختارهای کارشناسی دیگری هم در ذیل ستاد سلامت تشکیل شود، ستاد مزبور، با درنظر گرفتن «سیاست‌های کلی سلامت ابلاغی مقام معظم رهبری»، که جامع‌ترین راه صلاح و سعادت در این حوزه است، این وظیفه را به صورت هماهنگ و کارشناسی شده، به‌عهده خواهد گرفت.

*برگرفته از مکاتبه رئیس محترم فرهنگستان علوم پزشکی با دبیر محترم شورای‌عالی انقلاب فرهنگی

[Downloaded from ijhp.ir on 2026-11-23]